

Сидзан:
Модернизацията на
„покрива на света“ и
новата стратегия за
развитие на Китай
►► стр. 12

今日中国

КИТАЙ

гнес
www.kitajdnes.com

Година XVI, брой 28, 17 – 23 юли 2026

0,51 € / 1 лв.

►► Си Дзинпин връчи Националните награди за наука и технологии

На тържествената церемонията по връчването на държавните награди за наука и технологии в Пекин, в която участва генералният секретар Си Дзинпин, бяха отличени общо 258 проекта и 11 експерти.

2

►► КНР по пътя към водещ глобален високотехнологичен иноватор

Днес ставаме свидетели на глобална по своя обхват и дълбока по своята същност технологическа революция, чието ядро е цялостната екосистема свързана с изкуствения интелект.

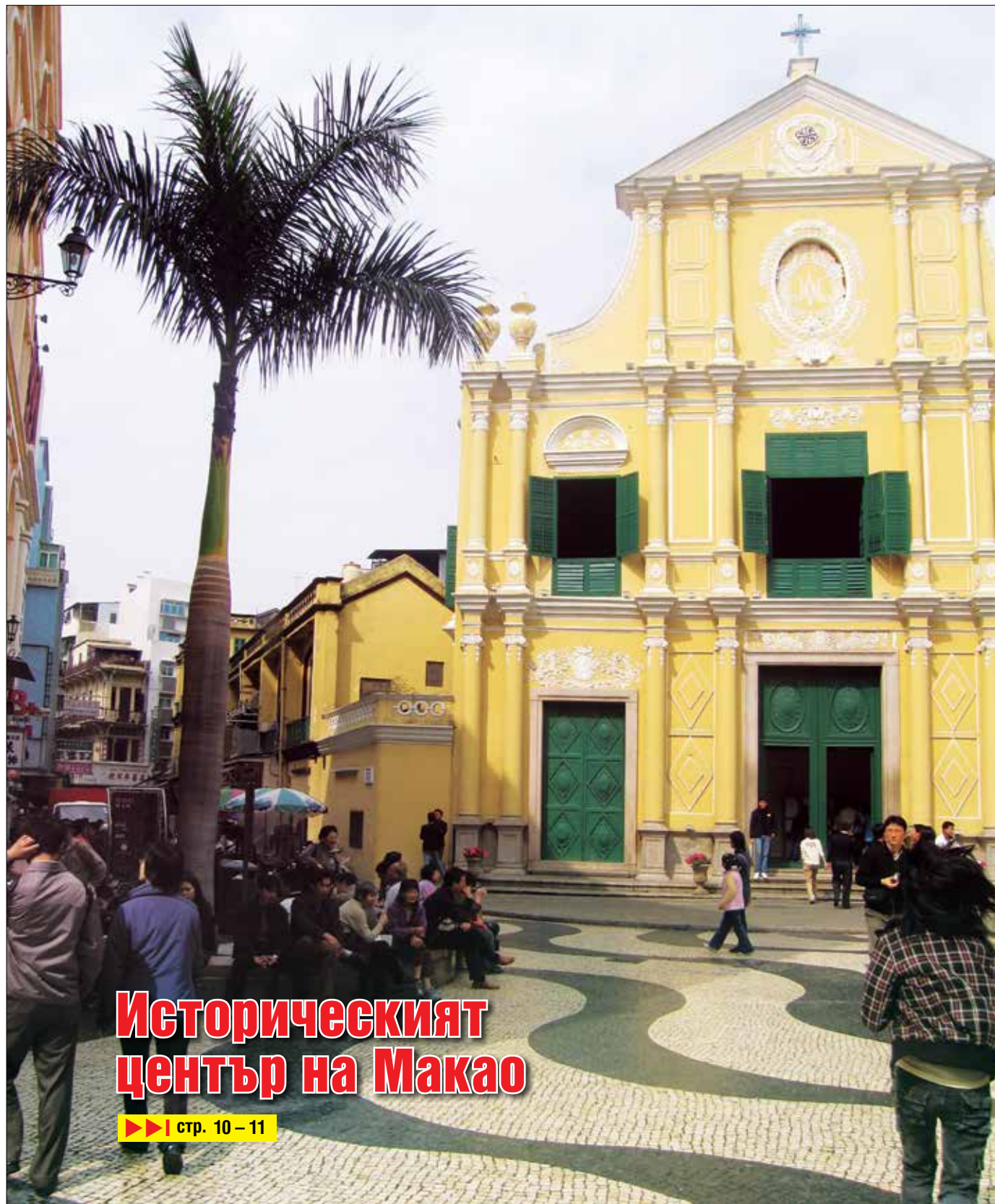
8

От редактора

Индустриалната и търговска мощ на Китай

Според данните на Държавния съвет и Митниците на КНР вносът и износът на стоки в Китай са се увеличили с 16,9 % спрямо същия период на миналата година, като външната търговия запазва добри оперативни тенденции. Обобщено, външната търговия на Китай през първото полугодие се отличава с няколко характеристики. Първата е „нови двигатели на растежа“ – с бързото развитие на изкуствения интелект вносът и износът на свързаните с него продукти на Китай бележат силен импулс. Втората е „интеграция на вътрешния и външния пазар“ – през първото полугодие външната търговия на Китай с партньорите по 31 споразумения за свободна търговия нарасна с 28,1%, а всеобхватните митнически зони напълно оползотвориха своите уникални функции и политическите предимства за свързване на вътрешния и външния пазар. През първото полугодие обемът на вноса и износа в тези зони достигна 4,34 трилиона юана, което е ръст от 28,2 %. Ето и естествените изводи от тази впечатляваща статистика: Първо, китайската икономика разчита на производството на стоки, блага и услуги, а не на финансови спекулации и парични сделки, както други икономики. Второ, Китай (отново за разлика от други) не използва и на ламти за чужди ресурси, а води справедлива външна търговия в обща полза, снабдява света с качествени и високотехнологични стоки на ниски цени. Трето, Китай създава условия за отворени търговски зони и съвместни инициативи, които са солидната икономическа база на общността на споделена съдба. И четвърто – Китай е желаният партньор, срещу който икономическите войни и митническите бариери нямат грам от желания от техните подстрекатели ефект.

Д-р Теофан ГЕРМАНОВ

Историческият център на Макао

►► стр. 10 – 11

Порцелановата
столица Дзиндъджън

13

Музиката в
съвременен Китай

14

9 772603 481029 00028

Си Дзинпин връчи Националните награди за наука и технологии

Общо 258 проекта и 11 експерти бяха наградени с високото отличие

На 8 юли в Пекин бяха открити церемонията по връчването на държавните награди за наука и технологии, 22-рата обща асамблея на академиците на Китайската академия на науките, 18-ото общо събрание на академиците на Китайската инженерна академия и 18-ият национален конгрес на Китайската асоциация за наука и технологии. Генералният секретар Си Дзинпин участва в церемонията, връчи държавните награди за наука и технологии и произнесе реч.

Си Дзинпин подчерта, че 15-ият петгодишен план е ключов и труден период за строителството на силна научно-технологично държава. „Трябва да поемем историческия шанс, да посрещнем предизвикателствата на времето, да ускорим

самостоятелността и засилването на науката и технологиите на високо ниво, да вървим към целта за създаването на силна научно-технологична държава до 2035 г. и твърдо да подкрепим и да водим модернизацията от китайски тип на основа на научно-технологическите иновации“, допълни китайският лидер.

Общо 258 проекта и 11 експерти бяха наградени с Националната награда за наука и технологии. Сред тях 2 души получиха най-високата национална награда за наука и технологии, а 9 чуждестранни експерти бяха наградени с Наградата за международното сътрудничество в науката и технологиите на КНР.

Китай и КНДР ще разширяват стратегическото си партньорство

На 10 юли китайският председател Си Дзинпин се среща с премиера на КНДР Пак Те-сон, който е на официално посещение в Пекин. По време на разговора им Си Дзинпин заяви, че в настоящата международна обстановка на нарастваща нестабилност Китай и КНДР трябва да запазят стратегическата си последователност, да задълбочат взаимното доверие и да ускорят изпълнението на договореностите, постигнати между него и севернокорейския лидер Ким Чен-ун. Той подчерта, че отношенията между страните им следва да продължат да се развиват в подкрепа на социалистическото развитие и усилията им за модернизация.

Си Дзинпин призова също за разширяване на практическото сътрудничество, укрепване на обществената подкрепа за двустранните отношения и по-активно използване на общото историческо наследство. Той отбеляза, че младите поколения в двете страни трябва да познават приноса на китайските доброволци във войната на корейския народ срещу американската агресия и че традиционното приятелство трябва да бъде предавано на следващите поколения. Китайският лидер подчерта и необходимостта от по-тясна координация за защита на суверенитета, сигурността и интересите на двете държави, както и за създаване на благоприятна външна среда за тяхното развитие.

Пак Те-сон заяви още, че КНДР ще изпълнява постигнатите от лидерите на двете държави договорености, ще продължи да подкрепя Китай по въпроси, свързани с основните му интереси, включително

Тайван, и ще работи за по-нататъшното развитие на приятелските отношения и сътрудничеството.

На 11 юли китайският председател Си Дзинпин и севернокорейският лидер Ким Чен-ун си размениха поздравителни послания по случай 65-годишнината от подписването на Договора за приятелство, сътрудничество и взаимопомощ между КНР и КНДР.

В посланието си Си Дзинпин изтъква, че договорът поставя важна политическа и правна основа за развитието на отношенията между Китай и КНДР, изковани в съвместната им борба. По думите му през изминалите 65 години Пекин и Пхенян са следвали последователно духа на договора, като са си оказвали подкрепа, развивали са сътрудничеството и са защитавали общите си интереси, утвърждавайки този начин на традиционното приятелство и взаимното доверие.

Независимо от промените в международната обстановка Китай ще продължи да отдава голямо значение на традиционното приятелство с КНДР, ще подкрепя ръководството на Ким Чен-ун в развитието на страната и ще работи за защитата на общите интереси и благоприятната стратегическа среда за двете държави, посочва още китайският лидер.

В своето послание Ким Чен-ун заявява, че въпреки промените в международната обстановка и историческите предизвикателства КНДР и Китай неизменно са си оказвали взаимна подкрепа и са поддържали тясно сътрудничество. По думите му това е доказателство за устойчивия характер на двустранните отношения, основани на традиционното приятелство, общите цели и приемствеността между поколенията.

Изучаването на идеите на Си е ключово за разбирането на съвременен Китай

На 10 юли в Пекин членът на Политбюро и ръководител на Отдела за публичност на ЦК на ККП Ли Шулей се среща с чуждестранни представители, участващи в международния симпозиум „Идеите на Си Дзинпин за социализма с китайска специфика в новата епоха и светът“. Той заяви, че задълбоченото изучаване на идеите на Си Дзинпин за социализма с китайска специфика в новата епоха е ключът към разбирането на съвременен Китай. След XVIII

конгрес на ККП Китай постигна исторически успехи в своето развитие и е готов да засили обмена и взаимното изучаване на опита в държавното управление с политически партии от различни държави.

Чуждестранните представители заявиха, че по време на посещението си са се запознали отблизо с постиженията на Китай в различни области, и изразиха готовност да задълбочат изследванията върху идеите на Си Дзинпин, за да почерпят опит, който да допринесе за развитието на собствените им държави.

Издаден е учебник на Си относно методите за работа на местните власти

Издавателство „Партийни публикации“ издаде и разпространи в цялата страна „Учебник за изучаване на важните изказвания на Си Дзинпин относно методите за работа на местните власти“, съставен от Организационния отдел на ЦК на ККП.

Серията важни изказвания на Си Дзинпин относно методите за работа на местните власти се отличава с висока визия, богато съдържание и дълбока мисъл. Той дава научен отговор на важни теоретични и практически въпроси като това какво представляват местните власти. Учебникът задълбочава разбирането за закономерностите в работата на местните

власти и посочва посоката, както и представя важните насоки за ефективната работа в новата ера.

上半年高频数据 折射中国经济稳中 向优

记者12日从国家发展改革委国家信息中心了解到，今年上半年，线下商圈人流热度同比增长5.7%，消费延续向好态势；战略性新兴产业相关专利授权量同比增长15.6%，人工智能、人形机器人等前沿领域的资本投资金额同比增长118.4%，经济高质量发展的创新引擎动力不断增强。

线下消费大数据显示，1至6月份，线下消费支付金额同比增长2.7%，其中商品消费、服务消费同比分别增长4.0%、0.8%。电子产品需求较高，同比增长9.5%；文旅相关的交通、餐饮相关消费热度持续高涨，同比分别增长6.1%、4.9%；线下商圈人流热度同比增长5.7%。

“上半年，扩内需、促消费政策组合拳精准发力，供需两端协同改善，文旅消费、智能消费等领域增势良好，总体呈现商品提质、服务扩容、场景升温的特征，带动消费大盘延续回稳向好态势。”国家发展改革委国家信息中心大数据发展部副研究员邢玉冠说。

今年以来，高技术领域投资热度持续攀升。1至6月份，人工智能、人形机器人等前沿领域的资本投资金额同比增长118.4%，算力等领域的数字基础设施项目中标金额同比增长23.0%。

工业方面，今年上半年，工业运行发展走势稳、产业动能新、结构质量优。1至6月份，工业园区生产热度指数同比上升3.9%，初创企业经营活力同比上升1.0%，技术创新型企业经营活力同比上升3.1%。战略性新兴产业相关专利授权量同比增长15.6%，其中6月同比增长30.3%。与人工智能相关的专利授权量上半年同比增长34.8%。

邢玉冠表示，上半年，在更加积极有为的宏观政策支撑下，中国经济保持稳中有进、稳中向好、稳中蓄能的良好态势，经济韧性持续增强，发展动能加快转换，为“十五五”开好局、起好步奠定了坚实基础。

综述 | 中国智慧促进人工 智能向善普惠发展

首届联合国人工智能（AI）治理全球对话、人工智能造福人类全球峰会等活动近期在瑞士日内瓦举行，聚焦全球人工智能治理。在一系列会议和交流活动中，中国以硬核技术产品、包容性治理方案和开放合作倡议，充分展现出促进人工智能向善普惠发展的中国智慧，得到与会代表广泛认同。

在人工智能造福人类全球峰会现场，多家中国企业携前沿成果参会，例如乐享科技元点机器人带来的两款聚焦家庭需求的具身智能产品、爱诗科技PixVerse视频生成大模型、之江实验室协同全球合作伙伴共同打造的千星规模太空计算基础设施“三体计算星座”等。中国气象局的气象智能预警方案“妈祖”在峰会专题研讨会上亮相，受到多方关注。

“中国已将人工智能广泛应用于农业以及医疗、公共服务等领域，为世界提供了宝贵实践经验。”全球新一代信息通信技术合作组织（GTI）生态拓展总监马蒂亚斯·加布里施说，“更关键的是，DeepSeek（深度求索）等开源模型让全球研究者、初创企业和公共机构都能以低成本获取高性能人工智能，这是对全球公共利益的真实贡献。”

联合国工业发展组织人工智能创新负责人贾森·斯莱特指出，中国在工业和制造业人工智能领域拥有前沿技术，是解决方案的提供者。中国在科技创新领域采取开放分享、对外赋能的做法，让许多国家切实受益。

日内瓦“全球治理之友小组”7日在日内瓦国际会议中心举办“AI向善普惠发展研讨会”。中国工业和信息化部部长李乐成

在研讨会上介绍中国人工智能发展成就并表示，人工智能全球治理呼唤更有力度的国际协作，各方应深化创新合作，加强协同共治，充分释放智能红利，共创美好智能时代。

中国常驻联合国日内瓦办事处和瑞士其他国际组织代表贾桂德表示，人工智能向善普惠发展，关键是坚持以人为本、开放合作、多边主义，中方愿同各方一道推动人工智能朝着有益、安全、公平方向发展，为完善全球治理作出更大贡献。

联合国社会发展研究所高级研究协调官李一清认为，中国积极支持加强全球人工智能治理合作，倡导多边主义，推动建立全球治理框架。中国高度重视广大发展中国家在全球治理中的代表性和参与权，积极推动弥合人工智能发展中的数字鸿沟和智能鸿沟，得到许多全球南方国家的积极响应。

“中国重视推动形成具有广泛代表性的全球治理体系，促进各国共同参与人工智能治理规则讨论，体现了真正意义上的多边合作。”他说。

2026世界人工智能大会暨人工智能全球治理高级别会议将于7月17日至20日在上海举行。受访专家期待，各方以本次大会为契机，深入交流对话，加强人工智能全球治理，推动人工智能服务全人类福祉。

“我期待看到真正的交流。”加布里施说，期待各方能够就安全、可持续性、公平获取等共同面临的人工智能相关挑战展开讨论，并达成实质性的合作承诺。即将前往上海参会的斯莱特表示，联合国工发组织将在大会上推动工业人工智能方面的治理，“中国人正迅速将共识转化为行动。”

战舰云集 列阵海天——大图直击中 俄“海上联合-2026”联合演习海上 演练阶段精彩瞬间

7月11日，中俄“海上联合-2026”联合演习海上演练阶段落下帷幕。海上演练期间，中俄舰艇编队围绕援潜救生、对海突击、防空反导等科目展开演练，双方在高效协同中深化互信，进一步提升了联合作战能力水平。

本次联合演习，科目组织实施灵活，作战协同要求高。中俄双方联合演练不设固定脚本，根据战场态势、水文气象等因素联动展开。同时，参演兵力采取混合编组模式，依托海、空、潜多类平台搭建全域一体化作战体系，有效检验双方在复杂电磁环境下的联合侦察预警、指挥协

同和火力打击能力。

自2012年以来，“海上联合”系列演习已成为中俄两国海军合作的重要平台。此次演习，双方派出精锐力量，兵力涵盖水

面、水下、空中及保障力量，特别是潜艇和援潜救生船的参演，反映出两国海军协作从“水面”向“水面+水下”立体实战的持续拓展。

Световната конференция за изкуствен интелект 2026 ще се проведе от 17 до 20 юли в Шанхай

Председателят на Китай Си Дзинпин ще присъства на церемонията по откриването на конференцията и ще произнесе основна реч

На 13 юли говорителят на Министерството на външните работи Лин Дзиен съобщи, че Световната конференция за изкуствен интелект 2026 и Срещата на високо равнище за глобалното управление на изкуствения интелект ще се проведат от 17 до 20 юли в Шанхай. Форумите ще преминат под мотото „Интелигентни партньори създават бъдещето“.

Китай е отправил покани до държавни представители, учени, представители

на бизнеса и ръководители на международни организации от цял свят да участват

в събитието. Лин Дзиен подчерта, че Пекин очаква форумът да се превърне в плат-

форма за укрепване на взаимното доверие, постигане на консенсус и разширяване на международното сътрудничество.

По думите му целта е съвместно да бъде насърчено сигурното, безопасно и добре регулирано развитие на изкуствения интелект, така че конференцията да се превърне във важен етап в глобалното развитие на технологията.

Говорител на китайското Външно министерство съобщи, че Световната конференция за изкуствен интелект 2026 и Срещата на високо равнище за глобалното управление на изкуствения интелект ще се проведат в Шанхай от 17 до 20 юли.

Председателят на Китай Си Дзинпин ще присъства на церемонията по откриването на конференцията и ще произнесе основна реч.

Китай и Намибия издигнаха отношенията си до „общност на споделена съдба в новата епоха“

На 10 юли китайският председател Си Дзинпин проведе разговори с президента на Намибия Нетумбо Нанди-Ндайтуа, която е на държавно посещение в страната. По време на тях двамата обявиха, че двустранните отношения ще бъдат издигнати до равнище на „китайско-намибийска общност на споделена съдба в новата епоха“.

Си Дзинпин заяви, че Китай и Намибия са свързани от традиционно приятелство и общ стремеж към развитие. Той изложи три предложения за развитието на отношенията: запазване на взаимната подкрепа и задълбочаване на политическото доверие; по-пълноценно използване на потенциала за сътрудничество и повишаване на неговото равнище, и укрепване на солидарността и сътрудничеството в подкрепа на многостранната система.

Си Дзинпин подчерта, че Китай вече е въвел нулеви мита за всички 53 африкански държави, с които поддържа дипломатически отношения, и се надява Намибия да се възползва максимално от тази политика, както и от обновения „зелен коридор“ за износ към Китай и другите преференциални мерки, така

че повече намибийски продукти да достигат по-бързо до китайския пазар.

Нетумбо Нанди-Ндайтуа заяви, че Намибия отдава голямо значение на отношенията с Пекин и твърдо се придържа към принципа за „един Китай“. Тя подчерта, че страната й желае да черпи опит от Китай, да укрепва взаимното доверие, да разширява сътрудничеството и да насърчава развитието на всеобхватното стратегическо партньорство.

Президентът на Намибия изрази надежда за по-тясно сътрудничество в областта на индустрията, минното дело, инфраструктурата, авиационно-космическия сектор, науката и технологиите, селското стопанство и управлението на водните ресурси, което да

подпомогне социално-икономическото развитие на Намибия.

Нанди-Ндайтуа каза още, че Китай от дълги години оказва подкрепа на африканските държави, включително Намибия, и отстоява справедлив подход в международните и регионалните въпроси.

По думите й Намибия е готова да засили координацията с Китай в защита на общите интереси на развиващите се страни и да работи за изграждането на общност на споделена съдба.

След разговорите двамата държавни ръководители присъстваха на подписването на редица документи за сътрудничество в областта на икономиката и търговията, здравеопазването, образованието и развитието на човешките ресурси.

Китай отчете рекордно потребление на електроенергия

Максималното електрическо натоварване в Китай достигна рекордните 1,518 млрд. киловата наскоро, съобщиха от Държавната комисия за развитие и реформи.

Новият рекорд е с 10 млн. киловата по-висок от предишния и според комисията се дължи на няколко фактора, включително силното индустриално търсене, породено от бързото развитие на високотехнологичното производство, индустрията за електромобили и производството на изчислителна техника.

За увеличеното потребление са допринесли и секторът на услугите, включително зарядната инфраструктура за електромобили и центровете за обработка на данни, както и по-интензивното използване на климатици през летните месеци.

От комисията посочват, че през последните години Китай значително е разширил и модернизирал електроенергийната си инфраструктура, което позволява надеждно електроснабдяване в периодите на пиково натоварване и подпомага икономическото развитие и задоволяването на потребностите на населението.

По данни на Държавното енергийно управление към края на май 2026 г. общият инсталиран капацитет за производство на електроенергия в Китай е достигнал 4,01 млрд. киловата, което е най-високият показател в света.

Китай ще накаже решително сепаратистките сили, стремящи се към „независимост на Тайван“

Говорителят на Службата по тайванските въпроси на КНР Чен Бинхуа изтъква, че каквито и трикове да използва администрацията на ДПП в Тайван, те не променят факта, че и двете страни на Тайванския проток принадлежат на един Китай

Китай ще накаже сепаратистките сили, защитаващи „независимостта на Тайван“, с цялата строгост на закона, ако се осмелят да извършват действия, които разделят нацията или подкопават националното единство. Това заяви в Пекин Чън Бинхуа, говорител на Службата по тайванските въпроси на Държавния съвет на КНР, на пресконференция, отговаряйки на въпроси за безпочвените атаки на тайванските власти срещу наскоро приетия Закон на КНР за насърчаване на националното сближаване и прогрес. Законът изрично предвижда правни мерки за борба с незаконни действия в националните отношения, обясни Чън Бинхуа, добавяйки, че той се основава на националните условия на Китай и е в съответствие с правните принципи и международната практика. Говорителят определи закона като справедлива и необходима стъпка за защита на националния суверенитет, единство и териториална

цялост на Китай. Отбелязвайки, че администрацията на Демократическата прогресивна партия (ДПП) многократно е подлагала закона на безпочвени атаки и клевети, Чън Бинхуа заяви, че целта им е да измислят оправдания за предателството си към нацията и опитите си да разделят страната.

Чън Бинхуа изтъкна, че каквито и трикове да използва администрацията на ДПП, те не могат да променят факта, че и двете страни на Тайванския проток принадлежат на един Китай, а историческата тенденция за пълно национално обединение не може да бъде спряна.

Междувременно Чън Бинхуа критикува администрацията на ДПП за опачаването на усилията на континентален Китай за укрепване на връзките през пролива. Това изявление на говорителя беше по повод планираното от ДПП на Тайван затягане на контрола върху обмена през пролива и забраняване на дейности, които те наричат „работа на единния фронт“. Това всъщност

цели да укрепи широкото единство и да обедини всички сили, които могат да допринесат за възвръщането на китайската нация, основано на споделени интереси, цели споделено бъдеще.

Чън Бинхуа подчерта, че континенталната част на Китай е готова да засили обмена и контактите с политически партии, организации и представители на различни кръгове в Тайван на обща политическа основа, характеризира се с придържане към Консенсуса от 1992 г. и противопоставяне на „независимостта на Тайван“.

Континентален Китай ще продължи да прилага политики за осигуряване на равно третиране на тайванските сънародници, да предприема мерки в полза на жителите и предприятията на Тайван, да насърчава икономическото сътрудничество и обмена на персонал между двете страни на пролива и да предоставя на тайванските сънародници възможности за развитие в континенталната част на Китай, добави той.

„Арбитражното решение за Южнокитайско море“ няма значимост според международното право

В момента, благодарение на съвместните усилия на Китай и повечето държави от АСЕАН, общата обстановка в Южнокитайско море е стабилна

На 12 юли се навършват 10 години от обявяването на незаконното решение по така нареченото „арбитражно дело за Южнокитайско море“. Филипините и редица западни държави се възползваха от тази годишнина, за да повдигнат отново ненужни брожения в международния дискурс. Десет години по-късно, ако се направи равностойна на решението и резултатите от него, за пореден път става ясно, че още от самото начало това производство е представлявало „политически фарс, прикрит с правна маска“. Арбитражът би трябвало да бъде иницииран само при единодушно съгласие на страните и след пълно обсъждане на въпроса. Въпросите за сухоzemните територии, не попадат в обхвата на „Конвенцията на ООН по морското право“, а въпросите за определянето на морските граници бяха изрично изключени от Китай още през 2006 г. от процедури като „задължителния арбитраж“. Филипините едностранно предизвикаха

така наречения „арбитраж за Южнокитайско море“, като изобщо не разполагаха с правните предпоставки за започване на арбитраж. Те също така нарушиха „Декларацията за поведение на страните в Южнокитайско море“ и се отрекоха от ангажиментите, поети в двустранните споразумения между Китай и Филипините.

От юридическа гледна точка суверенитетът на Китай върху островите в Южнокитайско море и прилежащите им морски води е в съответствие с принципа на международното право за „придобиване на териториален суверенитет чрез откриване и първооткриване“. След края на Втората световна война Китай възстанови упражняването на суверенитет върху островите в Южнокитайско море въз основа на международноправни документи като „Декларацията от Кайро“ и „Потсдамската декларация“. В продължение на значителен период от време западните държави, включително САЩ, не изразяваха възражения срещу претенциите на Китай

за териториален суверенитет и морски права в Южнокитайско море.

Заслужава да се отбележи, че както при обявяването на незаконното „решение“ преди десет години, така и при честите нарушения и провокации на Филипините през последните десет години, зад всичко това стои подкрепата на външни сили. В момента, благодарение на съвместните усилия на Китай и повечето държави от АСЕАН, общата обстановка в Южнокитайско море е стабилна. Китай ускорява консултацията с държавите от АСЕАН, за да се постигне възможно най-скоро „Кодекс за поведение в Южнокитайско море“, така че районът да се превърне в море на мира, приятелството и сътрудничеството. Ако Филипините продължат да се позовават на това незаконно „решение“, което според принципите на международното право няма никакво реално значение, и да го използват за провокации, подкопавачи регионалния мир, те непременно ще понесат последствията на собствените си действия.

Китай предлага на света нова парадигма за развитие и глобално управление

Идеите на Си Дзинпин са особено значими в контекста на възникването на многополюсен свят, подчертава руският експерт Олга Мигунова

Китай предлага на света нова парадигма за развитие и глобално управление, заяви руският експерт Олга Мигунова, академичен директор на Центъра за китайски и азиатско-тихоокеански изследвания в Санкт-петербургския държавен икономически университет, в интервю за „Синхуа“.

На фона на дълбоката трансформация на глобалната система, идеите на китайския президент Си Дзинпин придобиват глобално значение и предлагат концептуални отговори на ключови предизвикателства, посочи Мигунова и допълни, че съвременният свят преживява исторически поврат, когато механизмите за глобално управление, установени след Втората световна война, са все

по-неадекватни, за да отговорят на новите политически и икономически реалности. Същевременно регионалните конфликти се засилват, а пропагандата между страните от Глобалния север и Глобалния юг се разширява.

Според Мигунова именно в тези условия китайската концепция за изграждане на общност със споделено бъдеще за човечеството и четирите глобални инициативи – в областите на развитието, сигурността, цивилизацията и управлението – са особено актуални.

Идеите на Си Дзинпин са особено значими в контекста на възникването на многополюсен свят, подчертава Мигунова. „В контраст със западната логика на универсализма и уестърнизацията, китайските концепции предлагат

парадигма на взаимозависимост и взаимноизгодно сътрудничество, което е изключително актуално за съвременния свят и особено за страните от Глобалния юг“, отбелязва експертът.

Олга Мигунова подчерта и, че модернизацията в китайски стил значително е разширява разбирането за съвременните модели за социалистическо развитие.

„Китай внесе нов тласък в глобалния социализъм чрез модернизация, опровергавайки мита за уестърнизацията като единствен път към развитие и предлагайки алтернативен модел, основан на всеобщ просперитет и хармония“, изтъква в заключение руският експерт по китайските и азиатските въпроси.

Страницата подготви
Любомир МИХАЙЛОВ

Китайските климатици спасяват Европа от големите жеги

По улиците на Полша температурата на автомобилните каросерии достига 76°C – достатъчно, за да се изпържи храна върху тях. В италианския град Верона пластмасовите корпуси на светофарите започват да се разтапят под въздействието на екстремните горещини. Това не са сцени от филм, а реалността в Европа през юни 2026 година. Според проучване на Световната метеорологична организация, обхванало 854 европейски града, от началото на юни близо половината вече са надскочили или са на прага да повишат историческите си температурни рекорди. Все по-честите и по-интензивни горещи вълни вече не са само екологичен проблем. Те оказват пряко влияние върху икономиката, инфраструктурата и производството, поставяйки нови предизвикателства пред държавите и бизнеса.

При екстремните горещини във Франция около 3000 училища са затворени, а в Обединеното кралство над 1000 са преустановили занятията. Генералният директор на СЗО Тедрос Гебрейесус заяви на 28 юни, че от 21 юни насам в Европа са регистрирани над 1300 смъртни случая, свързани с високите температури.

Докато хората едва си поемат дъх от жегата, някои европейски политици активно се противопоставят на инсталирането на климатици. „Европа страда от изгаряща жегата, а някои политици проповядват, че „най-добрият климатик е едно дърво“, писа наскоро американският вестник „Ню Йорк Таймс“. Според изданието леви партии като европейските „Зелени“ твърдо се обявяват срещу монтирането на климатици.

Официалните статистически данни показват, че според данни на Международната енергийна агенция едва 20 % от домакинствата в Европа имат климатици. Причините са доста сложни. Дин Чун, директор на Центъра за изследване на европейските проблеми към

Университета „Фудан“, посочва, че старата архитектура в Европа има лоша топлоизолация, което създава високо търсене за нейното подобряване, но в същото време сложните преустройствени дейности водят до високи разходи.

Но при тази жегата, колкото и да е трудно, хората трябва да намерят решение. Европейците започнаха да изкупуват климатици, а китайските „уреди за охлаждане“ напразно избухнаха в продажби. Данни на местната търговска марка Joybuy показват, че през седмицата от 19 до 25 юни продажбите на един модел сплит-климатик на китайска марка са скочили с близо 42 пъти, на вертикални вентилатори – с над 80 пъти, а на вентилатори за врата – с над 120 пъти.

Според Дин Чун китайските климатици разполагат с конкурентни предимства. Благодарение на интеграцията на пълната промишлена верига, китайските компании предлагат пълна продуктова гама и стабилно отговарят на европейските стандарти за енергийна ефективност. В отговор на проблема, че външните стени на някои стари европейски сгради не могат

да бъдат пробивани, китайските компании представиха преносими климатици – без пробиване, готови за употреба веднага след монтиране. Поръчките са толкова много, че цените на вторичния пазар надвишават тези на нови уреди. А що се отнася до трудностите при инсталацията, китайските фирми максимално използват своята ефективност в китайски стил като създават локални складове и предлагат услуга „доставка и монтаж на едно място“, като при поръчка монтажа на място може да бъде извършен още на следващия ден. Поради всички тези фактори персоналът за доставка и монтаж на климатици се е увеличил с над 400 % спрямо предходния период. Европейските потребители ясно показват, че в условията на все по-чести горещи вълни предпочитат практично решение – инсталирането на климатици, вместо призивите за приспособяване към жегите без охлаждане.

Нарастващото търсене обаче не означава, че европейският пазар е леснодостъпен за чуждестранните производители. Паралелно с увеличаващото се търсене, в Брюксел

се обсъжда създаването на нов механизъм, определян като „инструмент за свръхкапацитет“, който би дал възможност на ЕС да ограничава вноса от Китай. Според Дин Чун Европейският съюз изгражда все повече политически бариери пред китайските производители. Като пример той посочва новата версия на регламента за F-газовете, която под предлог за опазване на околната среда обвързва всеки внесен климатик с определена квота. Тъй като тези квоти постепенно се намаляват, това на практика ще доведе и до ограничаване на вноса.

Според тази гледна точка опазването на околната среда служи като аргумент, а твърденията за „свръхкапацитет“ – като основание за въвеждането на мерки с протекционистки характер. Предстои да стане ясно какви нови търговски инструменти ще използва Европейският съюз. Според критиците на тези политики обаче основен приоритет не е осигуряването на по-достъпни продукти и по-ниски разходи за европейските потребители, а засилването на защитата на вътрешния пазар.

Нидерландският бизнес определя Китай като ключов пазар и стратегически партньор

Китай остава ключов пазар и стратегически партньор за много нидерландски компании благодарение на мащаба на своята икономика, иновационния си потенциал и динамичната бизнес среда, заяви в интервю за изданието Global Times заместник-председателят на Нидерландско-китайския бизнес съвет (NCBC) Будевейн Полдерманс.

Това стана след тридневното посещение в Китай на нидерландския министър за външната търговия и сътрудничеството за развитие Сьорд Сьордсма. Това беше първата търговска мисия на нидерландски министър в Китай от април 2018 г.

Полдерманс подчерта, че подобни срещи на високо равнище засилват взаим-

ното доверие, насърчават сътрудничеството в области като устойчивото развитие, иновациите, здравеопазването, модерното производство, селското стопанство и логистиката.

Нидерландия е третият по големина инвеститор сред държавите членки на ЕС в Китай и най-големият

вносител на китайски стоки в Европа. Нидерландските компании ценят партньорството с китайски предприятия не само като възможност за достъп до пазара, но и за съвместни научно-изследователски и развойни дейности, повишаване устойчивостта на веригите за доставки и разработване

на устойчиви решения. Много от тях разглеждат Китай като пазар с дългосрочен потенциал, където местните партньорства и обменът на знания допринасят за взаимния растеж, посочва Полдерманс. Според него потенциал за разширяване на партньорството съществува и в областта на зелените технологии, цифровата трансформация, интелигентното производство, медицинските иновации и решенията, свързани с климатичните промени.

„Комбинирайки нидерландската експертиза с мащаба, технологичните възможности и пазарния потенциал на Китай, учени и компании от двете страни могат да разработват иновативни решения, които да създават споделена стойност и допринасят за устойчивия икономически

растеж в световен мащаб“, заяви Полдерманс.

През последните години отношенията между Китай и Нидерландия бяха поставени под натиск заради геополитически фактори и ограниченията, наложени от нидерландското правителство върху износа за Китай на оборудване за производство на чипове, както и предприетите мерки срещу компанията Nexperia. Тези действия предизвикаха остро недоволство от страна на Пекин и породиха тревога сред бизнеса.

Въпреки това по данни на китайското Външно министерство двустранният стокообмен през 2025 г. е нараснал с 3,9 % на годишна база до 114,3 млрд. щатски долара, като са се увеличили както китайският износ, така и вносите от Нидерландия.

Путин спаси НАТО, а Тръмп я разрушава

Прекаралата „мозъчна смърт“ организация е изправена пред повратен момент в историята си

НАТО, продукт на студентската война, престана да съществува през 1991 г. с разпадането на Съветския съюз. През следващите тридесет години организацията непрекъснато търсеше нови оправдания за съществуването си. Както Еманюел Макрон уместно отбеляза на срещата на върха по случай 70-годишнината на алианса през 2019 г., НАТО преживява „мозъчна смърт“.

Отношенията между алианса и Русия претърпяха сложни промени. След студентската война Москва все още се стреми да се интегрира със Запада, като кандидатства четири пъти за членство в НАТО, но получава отказ. Продължаващото разширяване на алианса на изток представляваше нарастваща заплаха за стратегическата сигурност на Русия. Полша, Унгария и Чехия станаха членове на НАТО през 1999 г., България, Румъния, Словакия, Словения и балтийските държави през 2004 г., а след това, на срещата на върха в Букурещ през 2008 г., беше повдигната възможността за приемане на Украйна и Грузия. В същото време Путин многократно повтори, че през 1990 г. Западът се е ангажирал с неразширяване на НАТО. Към края на 2021 г., с нарастването на дискусиите за присъединяването на Украйна към алианса, Москва поиска правни гаранции срещу разширяването на НАТО на изток, но това искане беше игнорирано.

След започването на специална военна операция в Украйна НАТО започна да излиза от състоянието си на „мозъчна смърт“. Стратегическата концепция на блока, приета в Мадрид през 2022 г., определи Русия като „най-значимата и пряка заплаха за сигурността на съюзниците

му, както и за мира и стабилността в евро-атлантическия регион“. Тази новоформулирана позиция сложи край на три десетилетия стратегическа неяснота за алианса – „врагът“ беше дефиниран, а с него и оправданието за съществуването на блока. През юли 2022 г. Путин определи НАТО като реликва от студентската война, която „търси претекст и възможност да се възроди като военна организация. „И сега го правят“, каза президентът. Северноатлантическият алианс значително увеличи военното си присъствие в Източна Европа, като разположи многонационални бойни групи в Естония, Латвия, Литва и Полша. Финландия и Швеция, две отдавна неутрални държави, се присъединиха към организацията съответно през 2022 и 2023 г., увеличавайки дължината на границата между Русия и НАТО с хиляди километри и повишавайки напрежението от Черно море до Арктическият регион. При тези обстоятелства специалната военна операция на Путин наистина „съживи“ умиращата НАТО, вдъхвайки й нов стратегически тласък.

Ако Путин е бил етикетирен като „външен враг“, тогава Тръмп разрушава НАТО отвътре. Враждебността на американския президент към алианса има дълга история. Дори по време на първата си президентска

кампания през 2016 г. той критикува НАТО, че е бремене за Съединените щати. Тръмп постоянно оказва натиск върху съюзниците да увеличат разходите за отбрана до 2 % от БВП, а през втория си мандат – до 5 %. По време на втория мандат на Тръмп разривът между Съединените щати и НАТО се задълбочи значително. През февруари 2025 г. вицепрезидентът Дж. Д. Ванс, говорейки на Мюнхенската конференция по сигурност, заяви, че най-голямата грижа на Америка не е заплахата за Европа от Русия и Китай, а отстъплението на Европа от някои от най-фундаменталните й ценности. На 4 юни 2025 г. министърът на отбраната Пит Хегсет демонстративно пропусна среща на Координационната група за отбранителна помощ на Украйна, а Тръмп обяви, че Съединените щати вече няма да предоставят военна и икономическа помощ на Киев.

Войната срещу Иран допълнително задълбочи трансатлантическия разрыв. Това беше единствената военна операция през последните десетилетия, проведена от Съединените щати без участието на съюзници от НАТО. Тръмп отправи остри нападки към Испания, Италия, Великобритания, Германия и Франция, обещавайки да преразгледа ангажимента на Съединените щати за

гарантиране на сигурността на своите съюзници и дори да се оттегли от НАТО. Той нарече алианса „хартуен тигър“, от който Вашингтон никога не се е нуждаел. Възможното нарушение на член 5 от колективната отбрана на НАТО от страна на Тръмп подкопа доверието на съюзниците в Съединените щати.

През април Макрон защити ценностите на НАТО, предупреждавайки, че редовните коментари, поставящи под въпрос ангажимента на Съединените щати към алианса, „подкопават самата му същност“. Тръмп няма да може да напусне организацията без одобрението на Конгреса, но може да я разруши отвътре по няколко начина: чрез ескалиране на реториката, изтегляне на войските от Европа, чрез функционална парализа и чрез декларативно оттегляне. НАТО е разделен – и това не са просто празни думи, а широко разпространено мнение в международната общност.

Това създава парадоксална ситуация: Путин дава на НАТО смисъл, докато Тръмп я разрушава. Алиансът може да бъде парализиран или дори да се разпадне поради вътрешни разногласия. Тръмп иска съюзниците му от НАТО да плащат повече и безпрекословно да следват заповедите му, които обслужват само стратегическите нужди на Съединените щати. Постоянните заплахи, униженията и едностранните действия обаче тласкат Европа към получаване на стратегическа автономия. С разрушено доверие, колективната отбранителна система на НАТО се превръща в празни думи.

Някои анализатори предполагат, че Тръмп подкрепя усилията на Путин да раздели Запада. Едно от исканията на Москва в мирните преговори за Украйна, обсъдени на срещата на върха Русия-САЩ в Аляска през 2025 г., беше неприсъединяването на Украйна към НАТО. И това резонира с Тръмп. Заедно Путин и Тръмп пренаписаха съдбата на алианса. Единият го съживи, другият го раздоби, но заедно те тласнаха блока към исторически поврат.

NetEase

Конфликтът в Лвов показва крехкостта на властта на Зеленски

На 8 юли в Лвов внезапно избухна безредици. Причината не бяха руските атаки не бяха причината, а недоволството на украинските граждани от действията на служителите на ТЦК (териториални центрове за комплектуване – мобилизационния орган в Украйна – бел.ред.). Разгневени украинци преобърнаха кола на военен комисар, скандирайки „Срам!“.

Напрежението, което се натрупваше от дълго време между украинското население и ТЦК, прерасна в жесток сблъсък. Ако гражданин избегне военна служба, той може да бъде насилствено отведен в наборен пункт за медицински преглед. Ако е годен за служба, тогава е насилствено изпратен да служи.

Внезапните безредици в Лвов започнаха с насилственото мобилизиране на двама мъже. Граждани, недоволни от съществуващата система за набиране на военна служба, обградиха колата на служителите на НКЦ. Те скандираха „Срам!“, разтърсиха превозното средство, счупиха прозорците и фаровете, пробиха гумите и след това преобърнаха превозното средство.

Украинските власти реагираха бързо, подчертавайки, че всички замесени трябва да бъдат подведени под отговорност. Този инцидент беше подхранен от дълбоко вкорененото недоверие и враждебност на украинския народ към киевското правителство. С продължаването на руско-украинския конфликт, служителите на ТЦК станаха по-активни в арестуването на мъже в наборна

възраст по украинските улици. Страхът от младите украинци постепенно ескалира в съпротива и омраза.

Конфликтът доведе до огромни загуби на жива сила. През 2022 г. украинските въоръжени сили наброяваха 200 000 военнослужещи, докато руските въоръжени сили наброяваха приблизително 900 000. Междувременно много украински граждани избягаха в чужбина, намалявайки населението на страната до 27 милиона.

Това значително затрудни процеса на попълване на украинската армия. От началото на конфликта стотици хиляди украински военнослужещи са загинали – почти всяко семейство е загубило любим човек, което създава изключително мрачна атмосфера в страната. С нарастването на загубите на фронта, служителите на

ТЦК започнаха да се опитват по всякакъв възможен начин да изпълнят квотите за набор, определени от властите.

В началото украинският народ разглеждаше това като необходима мярка, но с засилването на действията на военните комисари обществото потъна в състояние на постоянен страх. Те се страхуваха, че ще бъдат внезапно завлечени в кола, след което ще им бъдат дадени оръжия и изпратени на бойното поле, където да „изчезнат безследно“. В тази атмосфера на ужас мъжете в наборна възраст започнаха да избягват военната служба по всякакъв начин; някои успяха да избягат от страната, докато много други продължават да се крият в Украйна.

Недоволството се подхранва от факта, че богати

и влиятелни членове на украинския елит си купуваха измъкване от военна служба. Това постепенно охладя патриотичния плам на украинския народ и тяхното възприятие за конфликта вече не беше за „защита на родината“, а за „път към гроба“.

Принудителната военна служба нарушава основните човешки права. Дори войници с увреждания биват привлечени от ТЦК, за да изпълнят квотите. А деморализираните и нежелаещи войници в крайна сметка само ускоряват поражението.

Разочарованието на Украинците от украинското правителство нараства, а инцидентът от 8 юли се превърна в мощен зов за събуждане за Киев. При такива обстоятелства страната е обречена на поражение.

NetEase

КНР по пътя към водещ глобален високотехнологичен иноватор

Проф. Нако СТЕФАНОВ,
д. ф. н, д-р ист.

Днес ставаме свидетели и преки или косвени участници в глобална по своя обхват и дълбока по своята същност технологическа революция, чието ядро е цялостната екосистема, свързана с изкуствения интелект (ИИ). Тази революция въздейства върху всички аспекти на динамиката на човечеството – политически и геополитически, икономически и геоикономически, технически, социокултурни и прочее.

За съжаление, те предполагат понякога мъчително и болезнено формиране на нов свят, такъв какъвто досега не сме виждали и даже не сме предполагали, че ще видим. В рамките на протичащите промени може да открием различни тенденции и аспекти. Съществуват две водещи направления и съответно силите, които стоят зад тях. Едното се стреми промените да се осъществят по максимално приемлив за всички начин с минимални загуби и търсене на обща полза. Другото направление е фокусирано върху своята изгода. От това кое направление ще доминира процесите на промяна, ще зависи и това, какъв ще бъде роденият от тези промени нов свят.

Китай определено е една от водещите сили на тази технологическа революция. От анализа на действията по реализация на гореспоменатия високотехнологичен прелом може да се изясни зад кое от споменатите направления стои той.

Бързият високотехнологичен скок в периода 2020 – 2025 г.

Периодът 2020 – 2025 г. е време на завършване на амбициозния план „Направено в Китай 2025“. Става дума за национален стратегически план на Китайската народна република, насочен към модернизация и развитие на производствения сектор. Инициативата е стартирана през май 2015 г. от премиера Ли Къцян и става част от 13-ия и 14-ия петилетен план (съответно 2016 – 2020 и 2021 – 2025).

Основната цел на плана е да се превърне Китай от нискотехнологичен производител в световен лидер във високотехнологичното производство, да се намали зависимостта от чуждестранни технологии и да се засили конкурентоспособността му на световния пазар.

Основни цели са:

1. Увеличаване на дела на местните суровини в производството до 40 % до 2020 г. и до 70 % до 2025 г.;

2. Увеличаване на дела на високотехнологичните продукти в промишлеността;

3. Преход към високотехнологично производство;

4. Създаване на водещи местни компании, способни да се конкурират в световен мащаб.

Приоритетни области са 10 ключови сектора:

- Разширени информационни технологии (микрочипове, квантови изчисления, 5G/6G);
- Роботика и автоматизация (индустриални роботи, дроневи);
- Аерокосмическо оборудване;
- Модерно морско и железопътно оборудване;
- Енергийно ефективни и нови превозни средства (електрически превозни средства, високоскоростни влакове);

индустриални роботи – най-високият годишен брой, регистриран досега. За първи път китайските производители са продали повече от чуждестранните доставчици в родината си. Техният дял на вътрешния пазар се е повишил до 57 % миналата година, в сравнение с около 28 % през последното десетилетие. Оперативният запас от роботи в Китай надхвърли границата от 2 милиона през 2024 г., което е най-големият брой от всички страни. Само за сведение, на второ място по инсталирани роботи за 2024 г. е Япония с 44 500 инсталирани бройки – леко намаление с 4 % спрямо предходната година. На трето място са САЩ, където инсталациите на роботи са намалели с 9 % до 34 200 бройки спрямо 2023 г. САЩ внасят по-голямата част от своите роботи от Япония и Европа, с малко местни доставчици.

През 2025 г. младата компания Hangzhou DeepSeek Artificial Intelligence Co., Ltd. излезе на пазара с модела DeepSeek-R1 с отворен код

- Енергийно оборудване;
- Нови материали;
- Биотехнологии и медицина (генно инженерство, фармацевтика). Селскостопанска техника;
- Полупроводници и интегрални схеми.

Трябва да се очертаят някои постижения за периода 2020 – 2025 г.:

• **Лидерство в производството на електрически превозни средства.** Китай представлява приблизително 60 % от световните продажби на електромобили. BYD, Geely и BAIC са се превърнали в основни играчи на пазара.

• **Доминиране в слънчевата енергия.** Китай произвежда приблизително 80 % от световните слънчеви панели. Страната активно внедрява тези технологии на вътрешния пазар, представяйки приблизително 50 % от световния капацитет за слънчева енергия.

• **Развитие на 5G инфраструктура.** До 2025 г. Китай е разположил приблизително 3,3 милиона 5G базови станции – повече от всички останали страни, взети заедно.

• **Пробиви в производството на полупроводници.** SMIC започна да произвежда 7-ии процесори въпреки санкциите на САЩ.

• **Лидерство в роботиката.** Според доклада на Международната федерация по роботика (IFR) World Robotics 2025 общо инсталираните индустриални роботи през 2024 г. са 542 000. Китай е най-големият пазар в света през 2024 г., представляващ 54 % от глобалното внедряване. Последните данни показват, че са инсталирани 295 000

• **Постигания в изследването на Космоса.** Мисии до Луната и Марс, изстрелването на квантови спътници и изграждането на космическата станция „Тиенгун“ направиха Китай лидер в космическата надпревара.

• **Развитие на високоскоростни железопътни линии.** Дължината на високоскоростната железопътна мрежа на Китай надхвърли 50 000 км. Влаковете CR400 Fuxing се превърнаха в символ на технологичния прогрес.

• **Успехи в областта на изкуствения интелект (ИИ) –** През януари 2025 г. младата китайска технологична компания Hangzhou DeepSeek Artificial Intelligence Co., Ltd. излезе на пазара с модела DeepSeek-R1 с отворен код. Този модел предоставя отговори, сравними с най-добрите американски съвременни големи езикови модели, като GPT-4o и o1 на корпорацията OpenAI. Най-знаменателното в случая е фактът, че по данни на компанията тя е обучила R1 за 6 милиона щатски долара. За същата такава цел OpenAI през 2023 г. за GPT-4 е отделила 100 милиона щатски долара. Наред с това, DeepSeek представи версията DeepSeek-R1-Zero. Тези модели бяха базирани на архитектурата V3 и се отличават с генериране на отговори стъпка по стъпка, имитирайки човешкото разсъждение. Пускането на пазара на DeepSeek-R1 предизвика значителен фурор на световния пазар на изкуствен интелект. През януари 2025 г. моделът се превърна в едно от най-популярните приложения в световен мащаб, а въвеждането му доведе до временен спад в пазарната капитализация на някои технологични компании, като например Nvidia.

Следва да се подчертае, че правилството играе активна роля в създаването на обща рамка за развитие, използвайки финансови и фискални инструменти и подкрепяйки създаването на индустриални иновационни центрове. Акцентира се върху интелигентното производство, интегрирането на интернет на нещата, големите данни и 5G в производствени процеси. Също така се стимулира развитието на марки и ангажимент за зелено развитие, включително преход към възобновяема енергия.

Нужно е да се каже, че планът „Направено в Китай 2025“ предизвиква опасения и 5G в производствени процеси. Също така се стимулира развитието на марки и ангажимент за зелено развитие, включително преход към възобновяема енергия.

Бъдещото развитие изразено в 15-ия петгодишен план (2026 – 2030)

В прехода към 15-ия петгодишен план (2026 – 2030) Китай промени своята високотехнологична стратегия от бързо разширяване към „качествен скок“, фокусиран върху пълна самостоятелност и дълбока икономическа интеграция. Този план, официализиран в началото на 2026 г., позиционира технологиите като „основа на опора“ за китайската модернизация. Тай включва следното:

1. **План за действие „AI+“**
Масштабна инициатива за интегриране на ИИ в 90 % от икономиката до 2030 г. Целта е да се премине от въд потребителските приложения, за да се автоматизират тежката промишленост, енергетиката и транспортът.

2. **Нови качествени производителни сили**

Този термин се отнася до стимулиране на растежа чрез „екстремна наука“ – висок клас производство, роботика и биотехнологии – а не чрез традиционен труд или недвижими имоти.

3. **Икономически цели**
• **Разходи за научноизследователска и развойна дейност:** Целта е да надхвърлят 3 % от БВП;

• **Опорни индустрии:** Очаква се интегралните схеми, интелигентните роботи и аерокосмическата индустрия да надхвърлят 1,45 трилиона долара комбинирано производство до 2030 г.

4. **Петнадесетият петгодишен план на Китай определя изкуствения интелект (ИИ) като ключов елемент за технологическата независимост и икономическото развитие на страната.** Основната цел е постигане на технологически суверенитет в областта на ИИ, намаляване на зависимостта от чуждестранни технологии и укрепване на националната сигурност.

Разработени са някои специфични цели и задачи, свързани с ИИ:

• **Задълбочаване на технологичния суверенитет.** Планът е насочен към пълна самостоятелност в критичните технологии, включително ИИ. Това включва разработване и производство на местни високопроизводителни ИИ чипове и свързан с тях софтуер. Един основен фокус на 15-ия петгодишен план е независимата научноизследователска и развойна дейност за високопроизводителни чипове за изкуствен интелект, за да се намали зависимостта от чуждестранни

вериги за доставки;

• **Развитие на инфраструктурата.** Плановите предвиждат разширяване на мрежата от големи изчислителни центрове за данни, които ще осигурят капацитет за обучение и работа с ИИ модели. Предложението предвижда създаването на национални изчислителни центрове под формата на „интелигентни изчислителни клъстери“. Пазарни механизми, като например лизинг на изчислителни ресурси, се въвеждат, за да се осигури широк обществен достъп;

• **Фокус върху научните изследвания.** Акцентът е поставен върху академичните и индустриалните изследвания на нови архитектури на модели и фундаментални алгоритми. Особено внимание се обръща на мултимодалния, агентно базиран и въплътен ИИ;

• **Интеграция на ИИ в традиционните индустрии.** Акцентът е поставен върху дълбоката интеграция на местни модели на ИИ в традиционните икономически сектори (производство, енергетика, селско стопанство и услуги), за да се подобри общата производителност. ИИ е планиран за приложение в индустриалния дизайн, производствените процеси, управлението на енергийните системи, селскостопанското производство, финансите, логистиката и разработването на софтуер;

• **Развитие на ИИ за всекидневното.** Очаква се броят и разнообразието на устройствата с ИИ (смартфони, компютри и роботи) да се увеличат. Приложението им е свързано с образованието, здравеопазването, грижите за възрастни хора и социалните услуги. Очакваните приложения в тези области включват адаптивни системи за обучение, диагностична подкрепа в медицината и управление на социалното осигуряване;

• **Използване на ИИ в публичната администрация.** На национално и местно ниво цифровите обществени услуги ще бъдат разширени чрез интегрирани системи за данни, базирани на стандартни модели. ИИ ще се използва в общата администрация и оценката на риска за обществената безопасност;

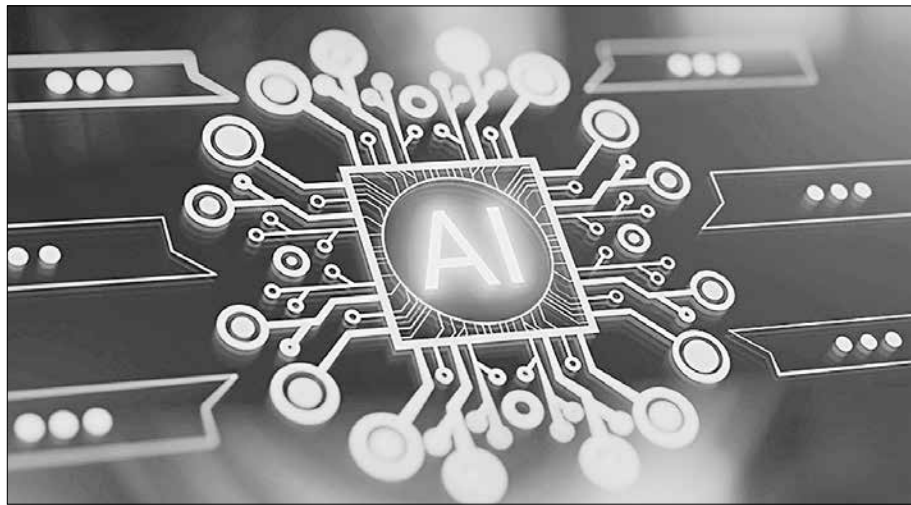
• **Развитие на комуникационни мрежи.** Разработването на сателитни системи, 5G+ (5G-A или 5G Advanced) и 6G мрежи е насочено към поддръжка на работни натоварвания, свързани с изкуствения интелект. Това е част от усилията за модернизирание на инфраструктурата за пренос на данни, общите комуникации и обработката на информация;

• **Регулиране и управление на данните.** Предлага се разработването на специална правна рамка за изкуствения интелект, включително правила за регистриране на нови алгоритми, мерки за сигурност и прозрачност. Рисковете включват злоупотреба с данни и фалшиви изявления (deepfakes), които заплашват икономиката;

• **Фокус върху отворения код.** Планират се наблягане на отворения код като начин за по-бързо мащабиране на екосистемата на изкуствения интелект и намаляване на зависимостта от затворени западни платформи.

Тези цели отразяват желанието на Китай да превърне изкуствения интелект в двигател на икономическия растеж, да компенсира недостига на работна ръка чрез автоматизация и да засили технологичното си лидерство на световната сцена. Вниманието върху развитието на ИИ в Китай датира през 2006 г., когато изкуственият интелект е включен в Националния средносрочен и дългосрочен план за развитие на науката и технологиите (2006 – 2020) и е споменат и в 11-ия петгодишен план.

По това време Китай все още изостава от западните страни в областта на ИИ и повечето изследвания са

15-ият петгодишен план на Китай определя изкуствения интелект като ключов елемент за технологическата независимост и икономическото развитие на страната

провеждани от учени, обучени в чужбина. Индустрията едва набира скорост и първите значителни постижения в създаването на специфични модели на ИИ се появяват по-късно.

През 2011 г. е открит клонът в Пекин на Асоциацията за развитие на изкуствения интелект (AAAI) и е учредена наградата „У Уъндзюн“, най-високото отличие за ИИ в Китай.

През 2013 г. в Пекин се провежда де Международната съвместна конференция по изкуствен интелект (IJCAI), за първи път в Китай.

През 2016 г. Комунистическата партия на Китай публикува своя 13-ти петгодишен план, който си постави за цел да стане световен лидер в областта на изкуствения интелект до 2030 г.

През 2017 г. Държавният съвет на Китай публикува „План за развитие на изкуствен интелект от следващо поколение“.

Специфични модели на изкуствен интелект, като Tongyi Qianwen, Hunyuan, SenseChat, PanGu Chat и други, се появяват по-късно – през 20-те години на XXI век, за да се стигне до 2025 г. с успех на DeepSeek.

Значима динамика в първите стъпки на 15-ия петгодишен план (2026 – 2030)

Още в първите дни на новата 2026 година се наблюдава ускорена динамика на изпълнение на задачите, заложи в новия 15-и петгодишен план, а именно:

• **Квантови изчисления.** През 2026 г. Китай стартира първите търговски квантови облачни услуги, позволявайки на компаниите да наемат изчислителна мощност. Страната е лидер в света по подадени квантови патенти, представлявайки приблизително 60 % от общия брой в световен мащаб;

• **Полупроводници.** В началото на 2026 г. е пуснат високопроизводителен чип за изкуствен интелект M100 на Baidu;

• **Китай създава отделна юрисдикция за ИИ, т. нар. секторна мозайка.** Вместо единен унифициран закон за ИИ, Китай използва „мозайка“ от подробни правила за данни за обучение, предпазни мерки срещу предразсъдъци и задължително етикетирание на съдържанието, като набляга на контрола на съдържанието и вътрешната инфраструктура;

• **Изменения в закона за киберсигурност.** В сила от 1 януари 2026 г. тези изменения интегрират ИИ в националното цифрово управление, като налагат етичен надзор и мониторинг на риска;

• **През 2026 г. в Китай се появява няколко значителни модела на ИИ,** демонстриращи напредък в мултимодалността, възможностите на агентите и дългосрочната памет. Те включват:

(1) **DeepSeek V4.** Мултимодален модел, поддържащ текст, изображения и видео. Той има приблизително

ране на блокове от страни от т. нар. Колективен запад, включително Япония и Република Корея, над които и чрез които да установят изборителен контрол върху високотехнологичните иновации. Вашингтон вижда конкуренцията между САЩ и Китай като надпревара за надмощие на ИИ, където той трябва да изпревари Пекин в авангардните иновации в областта на ИИ или да се изправи пред екзистенциално стратегическо поражение.

Новият китайски 15-и петгодишен план (2026 – 2030) издига изкуствения интелект, чиповете и квантовите системи на първо място. Но в КНР виждат ИИ като обществено благо. Оттук неговото масово разпространение в човешката практика не само в Китай, но и по света. Не просто да се създаде по-добър модел ИИ, но да се изгради глобалната инфраструктура,

През 2024 г. Китай е най-големият пазар за роботи в света, обхващащ 54 % от глобалното внедряване

1 трилион параметъра и контекст до 1 милион токена, което му позволява да обработва гигантски документи без да се жертва скоростта. Оптимизирана за чипове Huawei и Cambricon, системата Engram осигурява дългосрочна памет, запазвайки ключова информация в дълги сесии. Пуснат на пазара през април 2026 г.

(2) **Hunyuan от Tencent.** Разработен под ръководството на Шуню Яо, бивш служител на OpenAI, който става главен учен по ИИ на Tencent през декември 2025 г., моделът има приблизително 30 милиарда параметъра. Акцентът е върху обучението в контекст и практическите агенти, а не върху класирането на лидерите. Пускането на пазара се състоя през април 2026 г.

(3) **MiMo-V2-Pro от Xiaomi.** Водещ модел на изкуствен интелект, оптимизиран за задачи, базирани на агенти. (Агентен ИИ е автономен софтуерен агент, който комбинира автономност, мултистъпкови задачи, инструменталност, адаптивност, контекстна памет.) Той поддържа пет основни рамки за ИИ агенти, включително OpenClaw. Този модел преди това беше погрешно идентифициран като нова разработка от DeepSeek. Тези модели отразяват настоящите тенденции в развитието на ИИ в Китай, където фокусът е към практически случаи на употреба, мултимодалност и агентно базирани възможности.

Вместо заключение

В съвременни условия високите технологии, в частност върховият момент сред тях, свързан с разработката на ИИ, стават бойни полета в четири ракурса – търговски, технологически, геополитически и военна сигурност. Именно в рамките на тези ракурси отчетливо се открояват различните подходи между двете водещи сили в областта на иновациите във високите технологии.

САЩ се ориентират към форми-

върху която да се впрегне изкуственият интелект да работи за цялото човечество.

Доказателство за това са китайската инициатива „Глобален план за действие за управление на Изкуствения интелект“ (GAGAP – Global AI Governance Action Plan). Китай се стреми да направи своята екосистема от „Отворен ИИ“ избор по подразбиране за разработчиците по целия свят. Модели като DeepSeek и Qwen на Alibaba вече са се изкачили в световните класации за отворен код, като Qwen надмина Llama на Meta като най-изтегляното семейство модели в Hugging Face в края на 2025 г.

Това означава обръщане към „Глобалния юг“, т. е. най-огромната част от човечеството. Тази отвореност е особено привлекателна за държавите в Югоизточна Азия, Близкия изток и Африка. Това създава необходимост от техническо съответствие с китайските стандарти. Китай активно се стреми да оформи международните правила и норми за ИИ, представяйки се като отговорен заинтересован участник. Той предложи създаването на международна организация за сътрудничество в областта на ИИ, за да предотврати превръщането на ИИ в „изключителна игра за няколко държави и компании“.

В официални доклади на ООН Китай се застъпва за „ориентиран към хората подход във военните приложения на ИИ“, подчертавайки, че хората трябва да останат крайният субект на отговорност. ИИ не трябва да се използва за търсене на „абсолютно военно предимство“ и да се позволява да взема решения, които засягат живота на хората.

Всичко гореказано дава ясна представа къде се намира днес Китайската народна република. Несъмнено такава позиция ясно демонстрира, че Китай стремително върви по пътя да се превърне в глобален високотехнологичен иноватор.

Историческият център на Макао

Един от най-ярките символи на културния диалог

Историята познава малко градове, които толкова убедително възплъщават срещата между различни цивилизации, както Макао. В продължение на повече от четири века това неговлямо пристанище на южното крайбрежие на Китай служи като своеобразен мост между две коренно различни културни традиции – китайската и европейската. По неговите тесни улици се чували едновременно кантонски диалект и португалска реч, в пристанището акостирали кораби от Азия, Европа, Индия и Япония, а само на няколко крачки един от друг се издигали китайски храмове и католически църкви. Именно тази необичайна смесица от народи, езици, религии и архитектурни стилове превръща Историческият център на Макао в един от най-забележителните обекти в Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО. Целият град представлява живо свидетелство за една от най-продължителните и най-влиятелни срещи между Китай и Запада – среща, оставила траен отпечатък върху историята на световната търговия, архитектурата, науката и културата.

Площад „Сенадо“ – истинското сърце на историческия център

До средата на XVI век Макао представлявал сравнително малко рибарско селище, разположено в устието на река Джудзян (Перлената река). Благодарение на удобното си местоположение край Южно-китайско море още от древността той бил посещаван от китайски и чуждестранни търговци, но истинският му възход започва през епохата на Великите географски открития.

След като португалските мореплаватели достигат Индия в края на XV век, вниманието им постепенно се насочва към Китай – най-богатия и желан пазар в Азия. Европейците били впечатлени от китайската коприна, порцелан, лакови

Светият дом на милосърдието

в своеобразна контактна зона между две различни цивилизации.

През следващите столетия пристанището се превръща в един от най-важните възли на световната морска търговия. Кораби, натоварени с китайска коприна, чай, порцелан и подправки, отплавали от тук към Индия, Африка и Европа, а обратно пристигали благородни метали, текстил, научни инструменти и нови технологии. Макао постепенно се включва в сложната мрежа от португалски владения, свързваща Лисабон с Гоа, Малака, Нагасаки и далечните пристанища на Южно-китайско море.

Но заедно със стоките тук пристигали и идеи, знания и хора.

В Макао се заселват търговци, мисионери, лекари, картографи, преводачи и учени. Именно от тук много европейци за първи път получават възможност да опознаят китайската цивилизация, а китайските учени – да се запознаят с достиженията на европейската астрономия, математика, медицина и география.

Особено значима роля играят йезуитските мисионери. За разлика от много други части на света, тяхната дейност в Китай не се ограничава единствено до разпространението на християнството. Те изучават китайски език, превеждат европейски научни трудове, съставят карти и участват в астрономически наблюдения.

Семинарията и църквата „Свети Йосиф“

изделия и чай, а китайските власти проявявали интерес към среброто и някои стоки, пристигащи по море.

Контактите между двете страни първоначално били предпазливи и често съпроводени с недоверие, но взаимната икономи-

ческа изгода постепенно надделяла.

Около средата на XVI век португалците получават разрешение да изградят постоянно търговско селище в Макао. За разлика от класическите европейски колонии, градът остава

Сградата „Леал Сенадо“ е била седалище на португалското правителство на Макао

под китайски суверенитет, като португалската общност получава правото да живее и търгува срещу ежегоден

наем и определени условия. Именно тази необичайна политическа уредба позволява Макао да се превърне

Значението на Макао като интелектуален център често остава в сянката на неговото икономическо развитие. Именно тук възникват някои от първите институции от европейски тип в Китай. В града са изградени първата западна болница, университет, театър и редица църкви, манастири и училища. Те не просто променят облика на града, а превръщат Макао в място, където различните култури започват постепенно да се опознават и взаимно да се обогатяват.

Тази продължителна съвместна история оставя видими следи в градската среда. За разлика от повечето европейски колонии, където новите квартали често изместват или унищожават местната архитектура, в Макао двата свята съществуват едновременно.

Историческият център на Макао обхваща двадесет и две основни исторически сгради и градски пространства,

които не представляват отделни паметници, а са части от една обща градска композиция, съхранила духа на времето, когато Макао е било главната врата между Китай и Запада.

Едно от първите места, които посрещали моряците, пристигащи по море, бил

Детайл от фасадата на църквата „Свети Павел“

Руините на църквата „Свети Павел“

Предната сграда на храма А-Ма

Разходката из историческия център днес напомня своеобразен урок по културна история.

Каменните площади, павирани с характерните черно-бели мозайки, отвеждат посетителя към барокови църкви, колониални административни сгради и манастири, след което улицата неусетно преминава покрай китайски светилища, традиционни жилища и малки храмове, изгълнени с аромат на тамян.

Тази необичайна последователност не създава усещане за противопоставяне. Напротив – тя показва как различните културни пластове постепенно са се преплели и са оформили неповторимата идентичност на града.

Именно затова Макао трудно може да бъде определяно като европейски град в Азия или като китайски град с португалско влияние. То е нещо много по-сложно – място, където съжителството между различни народи създава нова, самобитна културна среда.

Крепостта Монте

Крепостта Гуя със своя фар

храмът А-Ма.

Построен още преди идването на португалците, той е посветен на богинята,

покровителка на моряците, Мадзу. Около това светилище възниква първото постоянно европейско селище и спо-

ред легендата именно от местното название „А-Ма Гао“ (заливът на А-Ма) се е появило и името Макао.

Съвсем различен свят се разкрива няколкостотин метра по-нагоре, където се издигат прочутите

останки на църквата „Св. Павел“.

Това е най-разпознаваемият символ на града, макар и днес от грандиозната йезуитска църква да е останала само каменната фасада. Завършена XVII век, църквата е една от най-големите католически постройки в Азия. След пожар през 1835 г. сградата е почти напълно унищожена, а фасадата се превръща в своеобразен паметник на една епоха. Най-интересна е обаче декорацията ѝ – сред типичните за европейския барок реле-

китайското крайбрежие, който работи и до днес и изпълнява първоначалната си функция.

Истинското сърце на историческия център обаче е площад „Сенадо“.

Просторният площад с характерната черно-бяла вълнообразна мозайка напомня за Лисабон, но е обграден от сгради, носещи и европейски и азиатски черти.

В продължение на столетия именно тук се е съсредоточавал общественият живот – провеждали се пазари, официални церемонии и празници. Докато човек се разхожда из околните улици, почти неусетно преминава от една културна традиция към друга.

Историческият център на Макао не е паметник на португалската колониална

Останките от градската стена и храмът На Тча (отдясно)

фи се появяват китайски йероглифи и ориенталски флорални мотиви.

Недалеч от църквата се намира

крепостта Монте,

изградена от йезуитите в началото на XVII век. Масивните крепостни стени били предназначени да защитават града от нападенията на пирати и съперничаещи европейски сили.

Друг символ на града е

крепостта Гуя.

Построена през XIX век, тя е най-старият фар по

епоха, нито само част от китайското културно наследство. Той е свидетелство, че когато търговията, любопитството и взаимното уважение надделят над предразсъдъците, могат да се родят места, които променят историята.

Именно затова Макао остава един от най-ярките символи на културния диалог – град, в който Европа и Китай не просто са се срещнали, а са изградили общо наследство.

Страницата подготви
Гая КРУМОВА

Сидзан: Модернизацията на „покрива на света“ и новата стратегия за развитие на Китай

Развитие на Сидзан (Тибет) е сред най-интересните примери за това как една държава се опитва едновременно да преодолее историческата изостаналост на отдалечен регион, да съхрани неговата културна специфика и да го превърне в стратегически фактор за собственото си бъдеще. Малко места по света съчетават толкова ясно география, история, култура и геополитика, се посочва в публикация на CGTN, излъчена от Радио Китай за чужбина

Екологичната отговорност

Сидзан често е наричан „водната кула на Азия“. От Сидзанското плато извира значителна част от най-големите реки на континента, които осигуряват вода за стотици милиони хора.

на инфраструктурата, социалната сигурност, технологичното развитие и екологичната устойчивост. Сидзан постепенно се превръща в своеобразна лаборатория за тази политика. Високопланинската железница, възобновяемата енергетика, цифровите технологии и екологичните програми са част от нов модел на развитие, който съчетава икономическия растеж с дългосрочната устойчивост.

Геополитическото измерение

Нито един анализ на Сидзан не би бил пълен без неговото международно значение. Регионът граничи с Индия, Непал и Бутан и заема ключово място в системата за сигурност на югозападните граници на Китай. В условията на променяща се международна среда тази география придобива още по-голямо значение.

Развитието на транспортната инфраструктура, комуникациите и икономиката укрепва способността на региона да се интегрира по-тясно с останалата част на страната. От гледна точка на Пекин това е елемент от дългосрочната стратегия за национална сигурност и развитие.

В същото време интересът на международната общност към Сидзан остава висок, което означава, че регионът ще продължи да бъде обект както на дебати.

Перспективите пред Сидзан

Историята на съвременен Сидзан показва, че развитието на един високопланински и исторически изолиран регион е възможно, когато зад него стоят дългосрочна държавна стратегия, значителни инвестиции и последователна политика.

Железници, магистрали, летища, училища, болници, цифрова инфраструктура и екологични програми постепенно променят икономическия и социалния облик на региона. Сидзан представлява повече от географско понятие. Той е своеобразно огледало на съвременен Китай – държава, която се стреми да съчетае ускорена модернизация, социално развитие, национална интеграция и дългосрочна стратегическа визия. Едно е безспорно: днес Сидзан вече не е периферията, която светът познаваше преди половин век. Той се превръща в активен участник в развитието на Китай и в пример за това как технологиите и държавната политика могат да променят икономическия и социалния профил на един от най-труднодостъпните региони на планетата.

Ако се разгледат фактите, ще се види една мащабна трансформация, която трудно може да бъде пренебрегната. През последните десетилетия Сидзан се променя с темпове, непознати в предишните столетия. Регионът, който дълго време остава изолиран поради суровия климат и високопланинския релеф, постепенно се превръща в една от най-интензивно развиващите се територии в западната част на Китай, се подчертава в публикацията.

От изолирано високопланинско плато към национален приоритет

Разположен на средна надморска височина над 4000 метра, Сидзан често е наричан „покривът на света“. Именно природните условия векове наред определят неговото развитие. Огромните разстояния, трудният достъпния релеф и суровият климат ограничават стопанската дейност и възможностите за модернизация.

След началото на политиката на реформи и отваряне Китай постепенно осъзнава, че икономическото развитие не може да бъде устойчиво, ако огромните западни територии останат извън модернизационния процес. Така се ражда стратегията за ускорено развитие на западните райони, в която Сидзан заема особено място.

За Пекин това никога не е било просто икономически проект. Развитието на региона се разглежда като част от изграждането на единен национален пазар, укрепването на социалната стабилност и намаляването на историческите различия между отделните части на страната.

В китайската концепция за модернизация регионалното развитие е въпрос не само на икономика, но и на дългосрочна национална сигурност.

Инфраструктурната революция

Преди няколко десетилетия достигането до Лхаса е било сложно и продължително пътуване. Днес картината изглежда съвсем различно. Изграждането на жп линия Цинхай – Сидзан се превърна в символ на китайските инженерни

възможности. Построена върху вечна замръзналост и на рекордни надморски височини, тя свързва Сидзанското плато с останалата железопътна система на страната. След това започна разширяване на мрежата към нови райони.

Успоредно с железниците бяха изградени високопланински автомагистрали, модернизиран бяха хиляди километри местни пътища, а въздушният транспорт получи силен тласък чрез нови и обновени летища.

Тази инфраструктурна революция има значение далеч отвъд транспорта. Тя намалява логистичните разходи, улеснява движението на хора и стоки, стимулира инвестициите и постепенно интегрира региона в икономическия живот на Китай.

Все по-голямо значение придобива и цифровата инфраструктура. Широколеновият интернет, мобилните комуникации от ново поколение и електронните обществени услуги достигат до населени места, които дълго време са били практически откъснати от останалата част на страната.

Инвестициите в хората

Китайската стратегия за развитие на Сидзан не се изчерпва със строителството на пътища и железници. Основен акцент са инвестициите в човешкия капитал. През последните години бяха изградени нови училища, университетски филиали, професионални центрове за обучение и модерни лечебни заведения.

Значително се разшири достъпът до медицинска помощ, включително чрез телемедицина, която

преодолява огромните разстояния между отделните населени места.

Особено внимание се отделя на подобряването на жизнения стандарт в селските райони. Програми за модернизиране на жилищния фонд, достъпът до електроенергия, питейна вода и обществени услуги постепенно променят ежедневието на десетки хиляди семейства.

Според официалната китайска политика крайната бедност в региона е преодоляна чрез комплекс от социални и икономически мерки. Международните наблюдатели могат да спорят относно методологията на оценките, но е трудно да се оспори, че стандартът на живот в Сидзан днес е несравним с този от преди няколко десетилетия.

Туризмът – новият двигател на икономиката

Една от най-бързо развиващите се сфери е туризмът. Дворецът Потала, храмът Джокан, високопланинските езера и снежните върхове на Хималаите привличат милиони посетители. Наред с традиционния поклоннически туризъм се развиват екологичният, културният и приключенският туризъм. Това създава нови работни места, стимулира местното предприемачество и увеличава доходите на населението.

Разбира се, развитието на туризма поставя и нови предизвикателства. Необходим е баланс между икономическата активност и опазването на уникалната природна среда, която е едно от най-ценните богатства на региона.

Поради това екологичната политика придобива стратегическо значение.

През последните години Китай инвестира значителни средства в опазване на пасищата, възстановяване на деградирани терени, залесяване и защита на високопланинските екосистеми. Политиката в защита на околната среда се основава на разбирането, че икономическото развитие не може да бъде устойчиво, ако бъде нарушено природното равновесие на Сидзанското плато.

Традицията и модернизацията

Един от най-чувствителните въпроси остава съотношението между модернизацията и културната идентичност. Сидзан е духовният център на сидзанския будизъм. Манастирите, религиозните празници, езикът и традиционната култура представляват съществена част от историческото наследство на региона.

През последните години бяха реставрирани редица исторически обекти, а значителни средства се отделят за съхраняване на архитектурното и културното наследство.

Сидзан и новата китайска модернизация

Развитието на региона трябва да се разглежда и в по-широк контекст. Под ръководството на Си Дзинпин Китай поставя акцент върху концепцията за висококачествено развитие. Това означава, че икономическият растеж вече не се измерва единствено чрез количествени показатели, а и чрез качеството

Майсторските ръце В китайската столица на порцелана очароват и подпомагат творци от цял свят

За много творци Дзиндъджън, китайската столица на порцелана, представлява огромна и жива работилница, в която многобройни местни занаятчии се посвещават на конкретна ниша в рамките на занаята в този град в Източен Китай.

Таково сложно разделение на труда е вековна традиция, при която младите чираци прекарват години в усъвършенстване на един-единствен етап от процеса на производство на порцелан. Днес тази всеобхватна производствена верига в града осигурява прехрана на над 100 000 работници.

Дзиндъджън, където се намират повече от 60 000 керамични ателиета, е домакин на Конгреса на Международната академия по керамика (IAC) през 2026 г. Събитието събра керамични художници и експерти от цял свят, за да обсъдят наследството и иновациите в керамичната култура.

Още от времето на династия Сун (960 – 1279) керамиката, изработвана в Дзиндъджън, се изнася в Централна Азия, Западна Азия, Европа и Африка. Днес градът все още запазва своята световна привлекателност, привличайки над 5000 любители на керамиката от цял свят в пиковите периоди.

За международните творци най-привлекателната чер-

та на града се крие в обширната му мрежа от майстори занаятчии, работещи в сътрудничество, като всеки от тях играе своя уникална и незаменима роля.

Френската визуална художничка Карима Дюшан е сред онези, които са очаровани от тази динамика. След тримесечна практика в Дзиндъджън през миналата година тя се завръща като член на IAC.

По време на предишния си престой тя рисуваше върху глинени форми, но се сблъсква с трудности при процеса на изпичане. В една местна уличка тя

наблюдава как един занаятчия безпроблемно плъзва в пещта глинена форма с дължина няколко метра, без нито един дефект. Това изтънчено майсторство, усъвършенствано в продължение на десетилетия, веднага спечели доверието ѝ.

„Аз не просто „заех ръцете“, заех огъня на Дзиндъджън“, каза художничка Карима Дюшан пред агенция „Синхуа“, като добави, че опитът на местните майстори на пещите е бил от решаващо значение за реализирането на нейното творчество.

„Дзиндъджън винаги ми

помага да превърна творческите си идеи в реалност“, казва хърватската визуална художничка Сандра Бан.

Връщайки се в града половин година след тримесечна практика, тя добавя, че синергичното майсторство на града е особено освобождаващо за художници, които се занимават с нестандартни или прекомерно големи дизайни.

„Керамиката е универсален език, а майсторството е връзката, която свързва човечеството и природата. Ръчно изработеният порцелан в Дзиндъджън контрастира с масово произвежданите стоки. Всяко едно парче носи топлината на човешкото докосване“, казва Бан.

Привързаността на града към занаятчийството е отпечатана в неговия пейзаж. По протежението на моста „Джушан“ от двете страни са подредени 72 бронзови статуи, които създават целия традиционен процес на производство на порцелан – от оформянето до изпичането. „Ръцете служат като мост между сърцето и глината“, казва

87-годишният Лиу Юанчан, майстор на китайските изкуства и занаяти.

Лиу добавя, че макар и на други места да има занаятчии, малцина са местата, които са организирали тези „ръце“ в екосистема като тази в Дзиндъджън. „Чуждестранните художници носят идеи и творчество, а ръцете на Дзиндъджън помагат за тяхното осъществяване“, категоричен е Лиу.

Експертите смятат, че това е незаменимата тайна на Дзиндъджън: градът не изисква от новодошлите да бъдат всеотдайно развити занаятчии. Вместо това той предлага високоспециализирани ръце, което позволява на творчеството да се материализира с максимална ефективност.

Австралийската художничка Флор Шел заяви пред „Синхуа“, че мащабът на Дзиндъджън и всеобхватната му керамична индустриална верига са привлекли много от нейните приятели и колеги от Австралия да работят в града. „Чувства се, че всичко е възможно. Тук можеш да направиш всичко от керамика“, категорична е тя.

Световното първенство по футбол и разрастващият се бизнес с футболни фланелки

По време на Световното първенство футболните фланелки се превръщат в символ на идентичност за феновете и важен маркетингов инструмент за спортните марки. Отдавна те не са просто спортно облекло. Емблематични дизайни като тези на Германия (1990), Хърватия (1998) и Италия (2002) са останали неразделна част от историята на турнира.

На настоящото първенство екипите на 48-те държави участници се произвеждат от 13 различни марки. Adidas, Nike и Puma екипират общо 37 национални отбора. За водещите производители Мондиалът е най-важната сцена за представяне на новите си технологии, дизайн и бранд, а

подготовката на една фланелка започва години преди турнира.

Продажбите на фланелки бележат силен ръст по време на Световното първенство. Според Adidas това е един от основните двигатели за растежа на футболния им бизнес, като ком-

панията очаква турнирът да допринесе с около 1 млрд. евро допълнителни годишни приходи.

За първи път на Световното първенство участва и китайската марка KELME, която е официален спонсор на националните отбори на Йордания и Босна и Херцего-

вина. По думите на представителя на компанията разработването на официална фланелка за Световното първенство отнема около 10 месеца, включвайки дизайн, съгласуване с федерациите и планиране на маркетинговата кампания. Съвременните футболни фланелки вече не са просто спортна екипировка, а съчетават спорт, култура и лично себеизразяване. Това с голяма сила важи и за китайските фенове на „краля на спортовете“.

Ду Инин от провинция Гуандун е запален колекционер на футболни фланелки. По време на всяко Световно първенство тя не само купува екипа на любимия си национален отбор на Испания, но и попълва колекцията си с фланелки на други отбори. По думите

й сред колекционерите е напълно обичайно в навечерието на Мондиала да бъдат похарчени няколко хиляди юана.

Според наблюденията на Ду Инин границата между футболните фланелки и всекидневното облекло постепенно изчезва. Ако в миналото те са били предимно символ на принадлежност към даден отбор и познания за футбола, днес все по-често се възприемат като моден елемент от всекидневния стил.

По думите ѝ жените представяват все по-голяма част от потребителите, като фланелките на националните отбори на Германия, Аржентина и Испания са особено популярни, а някои ги носят дори на работа.

Страницата подготви
Мира ЯВАШЕВА

Музиката в културно-обществените събития в съвременен Китай

Проф. д. н. Иванка Влаева е преподавател в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, асоцииран член на Института за изследване на изкуствата при БАН. Специалист е по музикална история, теория и етномузикология. Научните ѝ изследвания разглеждат традициите и съвременните трансформации на музиката в България, Европа, Азия и други части на света.

Музиката в Китай още в древността е имала специална роля за осъществяване на вселенска хармония и това води до създаване на характерни музикални явления. Някои от тях оформят и днес образа на китайската музика. Използването им е активно в различни обществени събития и в културните индустрии.

Културните и творческите индустрии са „форми на култура, които повечето хора използват сега и чрез които разбират света“. Те помагат за нарастващото значение на музикалната култура като стока. Изпълнителските изкуства, медийните продукти и шоуспектаклите са съществена част от тях. Те са водещи в началото на XXI век и имат висок икономически прираст.

Глобализацията създава глобални пазари, но с опора върху регионални специфики.

Културните индустрии от своя страна са свързани с различни модели на културни политики, стратегии и културна дипломация. Особено впечатляващи са темповете им на развитие в Китай. Според Националното статистическо бюро там през 2025 г. в резултат на културно предприемачество 16 подсектора с нови културни бизнес формати генерират приходи от 68,253 трилиона юана (10,074 трилиона щ. д.). Въпреки огромния вътрешен пазар с потенциал от 1,4 милиарда потребители, Китай все повече разширява културния си експорт.

През XXI век Китай активно осъществява реформа на културната си система и прилага иновации в кул-

Парад по случай 60 години от създаване на КНР (2009)

турната политика, свързани с пазарната икономика. За да се осъществи тази културна политика, се работи върху основни приоритети: оптимизира се структурата на администрацията и нейната децентрализация; насърчават се културните индустрии на местните и етническите райони; развива се културен пазар; създават се инициативи, подкрепящи малки предприятия в областта на културата. Културната политика

Честване на китайската Нова година в Макао – танц на дракона (2026)

Откриване на Летните олимпийски игри в Пекин – танц на апсара (2008)

на Китай подпомага интеграцията между култура и технологии и развитието на мрежа от свързани медии.

Китай си е поставил задача да изгради отворен културен пазар

и прилага активно т. нар. мека дипломация. В резултат на създадените национални и международни стратегии от 2013 г. китайското правителство започва инициативата „Един пояс, един път“ с широко международно приложение. Както някога по Пътя на коприната, и в тази инициатива музиката е медиатор на културни традиции и важен канал за разпространение на музика от Китай

Със секуларизацията на обществата се утвърждават нови форми на ритуална дейност с обществено-политическа функционалност – манифестации, паради, форми по откриване и закриване на световно значими културни, обществени, спортни

събития. Те отразяват разцвета на новите реалности и се основават на вторична ритуализация на човешкото поведение. Ражда се нова ритуалност, резултат на нови условия и на необходимост от обединяване на огромни хетерогенни маси. Музиката е сред най-активните компоненти в ритуалния синкретизъм.

Сред тези относително новосъздадени ритуали са парадите, честващи политически събития или социални явления.

Пример за първия тип са грандиозните паради, организирани по случай годишнини от социално-политически събития. Ще посоча парада по повод 60-годишнината от създаването на Китайската народна република в Пекин (2009). Той се определя от специалистите за най-грандиозния, проведен дотогава. Неговата продължителност с празничния

концерт, съпроводен с внушителни фойерверки и лазерно шоу, е почти четири часа. От тях един час е времетраенето на културно-музикалната програма. Тя е замислена от организаторите като „народно шествие в седем части“ под надслов „Вървя напред с Родината“. Седемте части представят различните исторически етапи в развитието на КНР и културата на нейните 56 етноса. За тяхното изпълнение на площад „Тие-нънмън“ в Пекин преминават 42 колони с гигантски движещи се платформи и 100 000 участници. Използват се музика, танци, гимнастически упражнения, мултимедия, костюми, сценография, илюстрират се символи и картини със сменящи се разноцветни флагчета.

Друг тип паради са ежегодните пищни масови празненства по случай китайската Нова година,

която е сред основните празници в китайската култура, както и други традиционни фестивали на различните етноси, на драконовите лодки (Дуану), празникът „Средата на есента“.

Шествия, свързани с посрещането на китайската Нова година, може да се видят в Китай, но и в много градове по света – Лондон, Сан Франциско, Вашингтон, Париж. Характерно за тези шествия е включването на традиционни изкуства

като танц на лъва и танц на дракона. Типично е изпълнението на маршируващи оркестри. Участие взимат огромен брой музиканти с ударни инструменти. Сред тях впечатляващи са изпълнителите на традиционни китайски барабани. Неотменна част на празненството са колоритните фойерверки, цветните преминаващи платформи с изпълнители, украсените и осветени плаващи лодки в реките и пристанищата.

Още един вид масови културно-обществени изяви с музика са свързани с големи спортни събития. В Китай най-грандиозните са по повод на Летните олимпийски игри 2008 и Зимните 2022 в Пекин.

Олимпиадата в Пекин, състояла се от 8 до 24 август 2008 г.,

представи китайския модел на шоупредставление, концентрирано върху традицията и хилядолетните културни натрупвания. Този модел показва древни философски идеи, отработена музикална система от сложни жанрове, изтънчени танцови и бойни стилове. Музиката бе скелетът в церемонията по откриването на Олимпийските игри, както в много традиционни китайски изпълнителски жанрове. Някои от показаните в нея музикални и изпълнителски практики са включени в Списъка на културното нематериално наследство на ЮНЕСКО: музика за цин, музикално-драматичните изкуства дзиндзю и куънцю, заедно с китайската печатна техника, изработването на хартия, калиграфията. Представяне на собствената многослойна традиция – това е идеята и реализацията ѝ при откриването на олимпиадата в Пекин. Показването на уникално културно наследство е сред пътищата за успешно вписване в културните индустрии.

Илюстрираният китайски модел на културна политика и стратегии за развитието на културните индустрии посочва изключителното внимание към ресурсите на културата – конкретно музиката, както и тяхното свързване с икономиката, дигиталните технологии и новите средства за комуникация.

Резултатът е впечатляващ. Той е част от дългосрочни цели и стратегии за още по-голяма конкурентоспособност и видимост на международния пазар в областта на културата и изкуствата. Музиката е много важна част в тези стратегии и в осъществяване на мека дипломация.

Страницата подготви Красимира ИВАНОВА

Град Хуейджоу се присъединява към скейтърите от света

„Возене, плъзгания, търкания с пета... Егин трик след друг на скейтборда, Чън Юфен и приятелите му изпълняват всичко това с лекота, която привлича погледите и предизвиква аплодисменти от всеки наблизо. Всеки път, когато тези тийнейджъри влязат в парка Биндзян в Хуейджоу, провинция Гуандун, се събира тълпа. Има нещо магнетично в това да гледаш как младежи практикуват нови движения с тракащите скейтбордове. Излъчвайки младежка енергия, скейтбордистите са се превърнали в редовна гледка в зеленото сърце на район Хуейчен.“ Това разказва китайското англоезично интернет издание China Today в репортаж за младежите скейтбордисти от Хуейчен в китайската провинция Гуандун.

Чън Юфен, гимназист от район Хуейчен, сподели: „Започнах да се занимавам със скейтборд случайно. В момента, в който стъпих на скейтборда, се почувствах толкова яко, че просто не можех да му се наситя“. Той далеч не е единствен в града.

Хуейджоу, който е част от района на Големия залив Гуандун – Хонконг – Макао, вече си е спечелил славата на столица на скейтборда в Китай. Това е динамично развиващ се град с около 40 милиона население. Същевременно той е и град с богата история в провинция Гуандун, Южен Китай. Разположен е стратегически само на 1 час път с кола от Шънджън и на около 2 часа от Гуанджоу, градът е известен с перфектния си баланс между модерно развитие, красива природа и древно културно наследство.

Цифрите потвърждават славата на град Хуейджоу като град на скейтбордовете. Около 200 000 души редовно карат ролкови кънки тук, докато близо 20 000 жители са активни скейтбордисти.

Всеки ден тези ентузиастични и техни фенове се стичат в парковете и други обществени градски пространства, превръщайки ги в градски спортни центрове.

Връзката на Хуейджоу със скейтборда обаче е много по-дълбока от просто паркове и страст. Две от четирите водещи компании в света на пазара за висок клас скейтбордове имат своите корени тук. Това са Huizhou Excel Sporting Goods Co и Chop Chop Woodshop Co, които заедно представляват 35 до 40 процента от световния пазар на висококачествени скейтбордове.

„Скейтбордовете, произвеждани в Хуейджоу, несъмнено са отличителен и изгоден продукт с изключителни предимства

в индустриалния мащаб“, казва Ду Йонбин, генерален мениджър на Huizhou Excel Sporting Goods. „Скейтбордингът произхожда от САЩ, но в Хуейджоу се произвеждат близо 40 процента от високите клас скейтбордове в света. Това се дължи главно на превъзходното им качество, което позиционира града като основен център

за тази индустрия както в Китай, така и в чужбина“, смята Ду Йонбин.

Националната високотехнологична компания с 20-годишен опит Huizhou Excel Sporting Goods Co е натрупала над 40 патента, свързани със скейтбордовете. Прецизността е вградена във всичко, осигурявайки високо ниво на точност, което елитните „ездачи“ на скейтбордове могат да усетят под краката си.

„Около една трета от скейтбордовете, използвани на Олимпийските игри в Токио през 2020 г., са произведени от Excel Sporting – казва гордо Ду. – Състезателната дъска, карана от младия китайски атлет Цуй Ченси на Олимпийските игри в Париж през 2024 г., също беше изработена от нас“, добавя генералният мениджър на компанията.

Сюй Ян, основен парт-

бордове са предимно от ламиниран канадски твърд клен, а въглеродните влакна и фибростъклото се добавят към „премиум“ моделите за допълнителен отскок и производителност. От обработката на суровината до готовата дъска производственият цикъл обхваща от 15 до 45 дни в зависимост от конфигурацията.

Скейтбордингът предлага на младите хора нещо много повече освен триковете по време на каране. Той подобрява физическата подготовка, като развива силата на торса, баланса и рефлексите.

Скейтбордингът закалява и психическата устойчивост на младежите. Изучаването на техниките на каране означават многократни неуспешни опити – падане, ставане и повторение отново и отново, докато не се преодолеят грешките. Това култивира способността на младежите да имат търпение и да издържат на натиск и смелостта им да приемат предизвикателства и да си изграждат силно самочувствие.

Този спорт също така обогатява и социалния им живот. Младите скейтъри срещат свои съмишленици, разширяват кръговете на познанствата си, развиват осъзнатост за работа в екип, а и намаляват времето, прекарано пред екрана на смартфона или компютъра, като същевременно увеличават престоя и движението си на открито и сред природата.

Страницата подготви Любомир МИХАЙЛОВ

София, 1000
ул. „Г. С. Раковски“ 99
Тел.: +3592 944 1026
Имейл: kitai.dnes@gmail.com
Уебсайт: www.kitajdnes.com

ИЗДАТЕЛ
Проф. Светлана ШАРЕНКОВА
Управител на
ИК „ЗЕМЯ“ ООД
Тел.: +3592 943 4664

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ
Председател
Проф. д.ик.н. Димитър ИВАНОВ
Тел.: + 3592 944 1020

РЕДАКЦИОННА
КОЛЕГИЯ
Главен редактор
Теофан ГЕРМАНОВ

Отговорен секретар
Венцислав ЗАФИРОВ

Редактори
Любомир МИХАЙЛОВ
Красимира ИВАНОВА

Репортер
Галина КРУМОВА

Графичен дизайн
Мая ПЕТРОВА

ОСНОВАТЕЛ И ПЪРВИ ГЛАВЕН
РЕДАКТОР (2019 – 2025)
Петър ГЕРАСИМОВ

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
+3592 944 1026

РЕКЛАМА
Тел.: +3592 944 1026
kitai.dnes@abv.bg
Рекламите и обявите
се заплащат авансово
по банкова сметка
или в брой

БАНКОВА СМЕТКА
Интернешънъл Асет Банк АД
IBAN:
BG95IABG80981001651201
BIC: IABGBGSF
ИК „ЗЕМЯ“ ООД

СЧЕТОВОДСТВО, КАСА
Тел.: +3592 944 1026

ПЕЧАТ
АЛИАНС МЕДИЯПРИНТ

Използвани са материали
на АГЕНЦИЯ „СИНХУА“ и CRI

Снимка Синхуа

Горещините стимулират „икономиката на прохладата“

В разгара на лятото в Северното полукълбо продължаващите високи температури повишават търсенето на продукти за охлаждане и защита от жегата. Това води до засилен интерес както от местни, така и от чужди клиенти към стоки като чадъри за слънце и преносими вентилатори, предлагани на пазара в град Иу, провинция Джъдзян.

Започна Националният летен сезон за култура и туризъм 2026

На 8 юли Министерството на културата и туризма на Китай даде официален старт на Националния летен сезон за култура и туризъм 2026 г.

Основното събитие по откриването се проведе в провинция Цинхай. В рамките на инициативата в цялата страна ще бъдат организирани разнообразни културни и туристически прояви, които да отговорят на нарастващото търсене на летни пътувания и културно-туристически услуги.

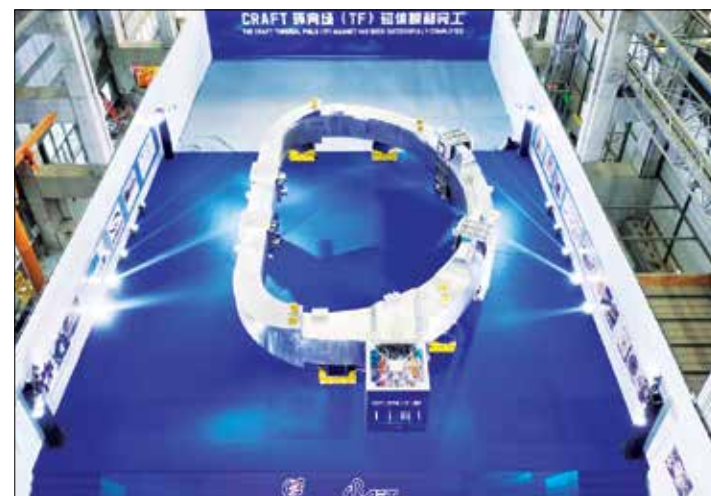
Кампанията това лято ще продължи от началото на юли до края на август. В различните райони ще бъдат предложени повече висококачествени туристически и културни продукти,

насочени към най-търсените летни форми на отдих – прохладни планински дестинации, морски ваканции, нощен туризъм, круизи и яхтени пътувания, семейни развлечения, образователни екскурзии, кулинарен

туризъм и посещения на музеи. В рамките на сезона в страната ще се проведат над 30 000 събития. Освен това ще бъдат предоставени потребителски ваучери и други субсидии на обща стойност над 450 млн. юана.

Нов успешен тест на „изкуственото слънце“ с напълно локализирани суперпроводящи магнити

Китайската академия на науките съобщи за успешното тестване на два ключови суперпроводящи магнита, разработени изцяло с местни технологии. Това е важна стъпка към превръщането на контролирания ядрен синтез в работещ енергиен източник.

Единият магнит – тороидален, с тегло 582 тона, е най-големият създаван някога за реактор за синтез. Той служи като „невидима клетка“, която задържа плазмата с температура 100 милиона градуса. Вторият елемент е суперпроводяща соленоидна бобина, която функционира като „запалителна свещ“, генерирайки плазмения ток.

Директорът на Института по физика на плаз-

мата Сун Юнтао подчерта, че пробивът осигурява 100 % технологична независимост – от материалите до производствените процеси. Проектът премахва зависимостта от чуждестранни доставки и драстично намалява производствените разходи: цената на суперпроводящата лента е паднала от 400 на 100 юана на метър.

Тези постижения са част от амбициозната пътна карта на Китай, която предвижда изграждането на експериментален реактор до края на 2027 г. и насочване към търговско производство на енергия от синтез около 2030 г. Експертите отбелязват, че въпреки дългия път до пълната комерсиализация тези технологични успехи значително приближават човечеството към „абсолютната чиста енергия“.

Снимка Синхуа

Красиво светлинно шоу освети парка „Цинсиушан“

В парка „Цинсиушан“ в Наннин се проведе светлинно шоу за предстоящото откриване на Нощна цветна градина. Цветни светлинни инсталации превърнаха парка в приказна атмосфера и предложиха впечатляваща гледка за посетителите.

Снимка Синхуа

Роботи „усвояват професионални умения“ в специализирано училище

В специализирано училище за роботи в град Ханджоу, провинция Джъдзян, нови модели специализирани роботи се обучават да изпълняват различни професионални задачи. Те усвояват умения за работа в промишленото производство, медицинските грижи и домакинските услуги, за да отговорят на нарастващото търсене на пазара.